

האליזר

עלון לשבת קודש

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: חנוכה (א)

ההפטרה: חזון עובדיה (עובדיה א)

פרשת וישלח

"ואתה אמרת היטב איטיב עמך..." (לכ, יב)

"ואתה אמרת היטב" - אם ריגיל אדם את פיו ולשונו להודות להקב"ה על כל חסדיו עמו, וגם ששואלים לשלומם ולמצבו ראוי שיענה ויאמר: "ב"ה טוב!" אזי יזכה ל"איטיב עמך" - ימדוד לו הקב"ה מידה כנגד מידה ויטיב עימו, כילד המתפאר באביו שהוא טוב ורחום וכי יבוא האב ויכחיש ח"ו. כל יהודי וההתמודדות שלו מבית ומחוץ ולמרות הכל אם ישכיל להודות על חצי הכוס המלאה יזכה מידה כנגד מידה לשפע ישועות והטבות.

"וירא כי לא יכול לו ויזע בכך וירכו..." (לכ, כה)

"וירא כי לא יכול לו" - כשיצר הרע רואה שהוא אינו יכול לדרדר יהודי ירא שמים. "ויגע בכך וירכו..." - הוא נטפל "ליוצאי ירכו" היינו לילדים כדי להכשילם, ומה גדול האסון כשאותו אב הינו "צולע" בענין יוצאי ירכו. דורש על כך הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ואומר: "הנרות הללו קודש הם" - רמז לבניו של אדם, עליהם להיות קודש לתורה ולעבודת ה', "ואין לנו רשות להשתמש מהם" - אסור לנו למנוע אותם מללמוד תורה כדי להשתמש בהם לצרכנו כדי שיעזרו בפרנסת הבית אלא אדרכא לדרבנא לעסוק בתורה ה'. רוחות זרות מנשבות בחוץ, מהי מטרתם?

"להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", תפקידנו ההורים לעמוד בפרץ כדי לשמור על "פך השמן" שישמר בטהרתו לבל יתערב בו שום סיג ופגם.

"על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה כי

זנע בכך ירך יעקב בגיד הנשה" (לכ, לב)

נשאלת השאלה: מה הקשר בין המאבק שהתנהל בין המלאך, שרו של עשיו ליעקב שבו נקעה כף ירך יעקב לבין האיסור לאכול את אותו מקום (=גיד הנשה) בבהמה? מבאר "ספר החינוך" (מצוה ג) את הטעם לכך: יש בכך רמז לעם ישראל בבחינת "מעשה אבות סימן לבנים" שאע"פ שסיכלו צרות רבות במשך הגלויות השונות מיד העמים ומיד בני עשיו, שיהיו בטוחים שלא יאבדו, אלא לעולם יעמוד זרעם ושםם, ויבוא להם גואל ויגאלם מיד צר, וע"י שיזכרו מצוה זאת יעמדו באמונתם ובצדקתם לעולם.

כפי שאותו מלאך שהיה שרו של עשיו נלחם עם יעקב אבינו ורצה לעקור מן העולם אותו ואת זרעו ר"ל, לא יכול לו וציערו בנגיעות הירך וזרחה לו השמש לרפאותו ונושע מן הצער, כן יזרח לנו שמשו של משיח וירפאנו מצערנו ויגאלנו במהרה אמן.

עבדי ה' אנו

היה זה במחנה המוות, בלב התופת, שלדים מהלכים בעיניים כבויים... קרן אורה אחת היתה דמותו הקורנת של הרבי מבלז'וב זצ"ל שהפיח רוח תקווה של אמונה.

בעת עבודתו בפרך בפלוגת עבודת הכפיה לא שחך להזכיר לכולם בלחש: "הערב, נר ראשון של חנוכה". ההכרזה חילצה אנחה מפי כולם שזכרו את האור המרצד בחנוכויות הכסף ואת ההתלהבות באמירת הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:34-8:37

כניסת שבת: 4:19 יציאת שבת: 5:10 יציאת שבת: 5:41

ט. אין יוצאים ידי חובה בנר גז או חשמל (ולקוי ח"ה עמי' קטז). מ"מ אם אין לו שמן או נר שעווה ידליק בחשמל בלי ברכה זכר לנס [כגון: המצוי ברכבת או במטוס] (חזו"ע עמי' לו).

י. צריך לשרוף את השמן הנותר בנרות חנוכה ביום השמיני שהרי הוקצה למצוותו (ש"ע סי' תרע"ד), אבל השמן שנותר בבקבוק, וכן השמן שנותר בכוסית הנר אחרי שדלק חצי שעה, מותר להשתמש בו לכל שימוש (חזו"ע עמי' קסז).

יא. המדליק נר חנוכה בשמן גזול או גנוב אע"פ שעבר איסור יצא ידי חובתו בדיעבד, אבל לא יברך עליו "להדליק נר חנוכה" (חזו"ע עמי' לו).

יב. לאלו המחמירים להדליק את הנרות בחוץ בתוך מתקן זכוכית [כדי שלא יתכבו הנרות מהרוח] צריכים להיזהר בשעה שמדליקים את הנרות שיהיה הצד הפתוח ממנו מדליקים את הנרות מכוסה ע"י שירימו מעט את מכסה הזכוכית ביד אחת ויחסמו את הפתח בגופם, מפני שצריך שיהיו הנרות ראויים "בשעת ההדלקה" לדלוק במשך חצי שעה (תורת מועדים סי' ג ס"ג). מ"מ אם לא חסם בגופו בזמן ההדלקה אין זה מעכב (ולקוי חנוכה עמי' קטז וזחלש עמי' קסד, חזו"ע עמי' קטז).

יג. היכן מניחים את החנוכיה?

יג. מי שגר בקומת קרקע באופן שיש לו בחצירו פתח סמוך לרשות הרבים (או ביתו פתוח לרה"ר) מניח את החנוכיה בפתח מבחוץ בגובה בין 24 ל-80 ס"מ.

יג. מי שגר בבנין קומות (מקומה ראשונה עד שלישית) ויש לו חלון עד גובה 9.6 מטר מהקרקע, ידליק את החנוכיה בחלון הפונה לרשות הרבים.

יג. בכל מקרה אחר (כגון: מקומה רביעית וכו') מניח ליד דלת ביתו מבפנים משמאל לנכנס בגובה בין 24 ל-80 ס"מ. (ש"ע סי' תרע"ד ס"ה-ג, כה"ח ס"ק מה). ואם ירצה יכול להדליק בחלון ביתו הפונה לרשות הרבים אפילו בקומה ה', וכל שכן אם יש ממול בנין גבוה שהיו פירסומי ניסא להם (חזו"ע עמי' לה).

יג. כל גובה האמור כאן הוא מהקרקע ועד השלהבת של הנרות (ולקוי ח"ה עמי' קל"ח ס"ק כח).

יד. צריך להדליק נרות חנוכה במקום הנחתם (ש"ע סי' תרע"ד ס"ה) ולכן לא ידליק ואח"כ יזיז את החנוכיה עם הנרות למקום אחר, ואם עשה כן, לא יצא (ש"ע ס"ה). וצריך לכבות את הנרות ולחזור ולהדליק במקום החדש בלי ברכה. (תורת מועדים סי' ג ס"ט) וכשבעל הבית חולה ואינו יכול לקום ממיתו יצווה על אחד מבניו שידליק ויברך במקומו במקום שצריך ויוצא בזה ידי חובת המצווה (הליכות עולם ח"א עמי' כ, תורת מועדים סי' ה).

טו. **הדלקה בבית הכנסת:** * נהגו להדליק נרות חנוכה בביה"כ בין מנחה לערבית (סי' תרע"ד ס"ז כהנ"א) עם שקיעת החמה (חזו"ע עמי' ט"ז ס"ג) [מ"מ אם הדליק לפני כן אין זה מעכב] (ס"ק ס"ד)

טז. אין להדליק בברכה אלא אם כן היו 10, ואם אין 10 וידוע שאח"כ יבואו עוד אנשים וישלימו למניין ויראו את הנרות דולקים רשאים להדליק בברכה (חזו"ע עמי' נב). וגם אפשר לצרף קטן שהגיע לחינוך או נשים לצורך 10 ואז לברך ולהדליק (ס"ה).

יז. כשמדליקים בער"ש בביה"כ, אם כל הציבור הדליקו בביתם בברכות [כפי המצוה] אין המדליק נרות חנוכה בביה"כ מברך "שעשה ניסים", אלא רק ברכת "להדליק" (חזו"ע עמי' ט).

יח. אין יוצאים ידי חובה בהדלקת נרות חנוכה בביה"כ, ואע"פ שמדליק בברכות בביה"כ חוזר ומדליק בביתו שוב בברכות, מ"מ לא יחזור לברך בביתו "שעשה ניסים ו"שהחיינו" אלא אם כן הוא מוציא בברכתו את בני ביתו (ולקוי עמי' ר).

יט. אבל [תוך 7 ימים] לא יברך וידליק בלילה הראשון בביה"כ [אא"כ אין אחר שיברך] (חזו"ע עמי' נט). אבל בשאר הלילות רשאי [ובביתו יכול בכל הימים] (ס"ה).

גמ"ח קדישים - אמירת קדיש ללא תשלום לעילוי נשמת אלו שאין מי שיאמר עליהם קדיש. למסירת שמות ותאריך. טל': 052-3924038

תהילים לילדים באשדוד לבנים ובנות בהפרדה בכל שבת ב' 2:45 בעצורים בפארק לברון רח' שלמה בן יוסף אזור 1 *פרסים והגרלות *ממתקים.

שיעור לגברים באשדוד בכל יום שלישי מ- 9:45-8:45 בערב. בנושא: דיני ממונות חושן משפט עם הרב הדיין יעקב עמר בב"כ אור מאיר רח' התלמוד 17 אזור ז' * תפילת ערבית ב- 8:15.

ניתן לקבל את העלון במייל, יש לשלוח בקשה חד פעמית למייל המופיע כאן

משרדי "האחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

הברכות, את הסביבון וניחוח הליכות, עולם שנגזר ואינו. עתה כל מעייניהם לעבור בשלום את יום העבודה המפרך מבלי לצוד את עיניו ומגלבו של הצורך הגרמני האכזר, לעבור את המפקד ולקרוס על דרגש העץ כדי לאגור כח ליום הבא... אבל בערב ציפתה להם הפתעה, משיירי מרגרינה ובדל חוט הכין הרבי חנוכיה מאולתרת. גם הקאפו הקשות, מפקד הבלוק, מחה דימעה כשנישמע קולו הלוחש של הרבי ברחבי האולם הדחוס "להדליק נר חנוכה... שעשה ניסים... שהחינו... נהמת "אמן" עלתה, מלווה באנחות ובכיות. הקאפו כיבה את השלהבת הזעירה שלא יבואו ויאשימום בהפרת צו האפלה, ותוך דקות שקעו הכל בתנומה, רק הרבי היה שקוע בשרעפיו.

בבוקר שהחל הבלוק להתעורר, נשמע קולו של הרבי ברמה: "...אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לקרוא את ההלל!", "אמן" ענו השומעים ואז נשמעה זעקתו של אחד מדיירי הבלוק: "רבי, עד כאן! איך אפשר לומר את ההלל על הגאולה כשאנו בעת צרה וצוקה! כשאפפנו חבלי מוות ומצרי שאול מצאנונו, איך אפשר לומר "כי חילצת נפשי ממוות" כשהמוות אורב לנו בכל רגע ורגע?"

הרבי פסק מאמירת ההלל והביט לעברו, לרגע החריש ואז המשיך לומר בהתלהבות עצומה, כשסיים פנה אליו ואמר: "בפורים אין אומרים הלל, היודע אתה מדוע? כי בהלל נאמר: 'הללויה הללו עבדי השם' ולא עבדי אחשוורוש, ואם פה בעמק הבכא בלב האימה והחשיכה הדליקו יהודים נרות חנוכה בסכנת נפשות אזי עבדי ה' אנו ולא עבדי הצוררים, וראוי לנו לשורר את ההלל!"

מעשה שהיה

נרות החנוכה של שייקה

בין החיילים שהופקדו לשמור על דרך בורמה לירושלים ועל סולליה היה גם שייקה, שייקה היה חייל למופת ובעל אומץ בלתי רגיל, מניצולי השואה היה, ממקורבי משפ' האדמו"ר מנורדיזנסק שמת על קידוש השם בתאי הגזים באחד ממחנות ההשמדה. "לא אשכח את אשר עוללו לנו חיות האדם, יום ולילה רודפות אותי תמונות הזוועה שחזיתי בעיניי מאז חולם אני על נקמה..."

בערב שבת חנוכה, הטרידו צלפים ערבים בירות מן הגבעות הסמוכות ל-"בית מחסיר" שהיה כפר נטוש את סלילת הדרך לירושלים.

לשווא ניסה מפקד המשלט לאתר את עצמות הצלפים שגרמו להאטת קצב העבודה והשהו את פריצת הדרך לבירה הנצורה. הוא התהלך אנה ואנה, אובד עיצות ושקוע במחשבות, שייקה ניגש אליו ואמר: "יודע אתה, יש איתי נרות שהבאתי למשלט כדי להדליק בחג החנוכה, ברשותך המפקד, אך לפני רדת הערב לכפר הנטוש "בית מחסיר" ואדליק את הנרות בבית בין הקומתיים, צלפי האויב ודאי ישמחו על המטרה שבלב הכפר, ימטירו עליה אש תופת ובדרך זו נגלה את עצמותיהם..." למשמע דברי שייקה נדלקו עיני המפקד באור של שמחה והוא אמר: "אין ספק כי בדרך זו עשויים אנו לגלות את עצמות האויב המוסוות היטב, אך כל השבילים והסמטאות לכפר ובכפר עצמו הן בחזקת סכנה, כל דרכי הגישה זרועים במקשים..." "אל דאגה", ענה שייקה "בהיותי בעמדת התצפית בדקתי בעיני וסרקתי את כל הדרכים לכפר ומצאתי שביל שכולו סלעי שדרכו אוכל להגיע בבטחה אל הבית הממוקם במרכז הכפר".

מה רבה הייתה שמחתו של שייקה כשקיבל לבסוף את הסכמת המפקד לביצוע המשימה. מצויד בנשק טעון, נרות חנוכה וגפרורים גלש לעבר כפר "בית מחסיר", חבריו לנשק התפזרו בכל העמדות שבפסגת "המסרק" וצפו בגאווה ובחרדה לעברו. הוא הגיע ליעד נושם ונושף, כחייל מאומן בחן תחילה מבעד למשקוף את דלת הבית פנימה, הוא הבחין בחוט ברזל שחיבר את דלת הבית לנצרת רימון יד שהיה תלוי בו על הקיר, פתיחת הדלת הייתה גורמת להתפוצצות אדירה ולפגיעתו ברכסי מוות ר"ל. כשהוא מברך ה"גומל" טיפס על הקיר המזרחי של הבית הפונה לעבר המשלט ונכנס לתוכו דרך החלון הפתוח. בעוד השמש בשיפולי הרקיע, קבע את הנרות על שני ארגזים בקרבת החלונות שנשקפו לעבר הגבעות שבשטח האויב, ברח עליהם

הדליקים וחזר באותה דרך למשלט כשהוא מפזם "מעוז צור ישועתי..."

עם רדת החשיכה כשבקע אור הנרות מחלונות הבית ונראה קורץ לכל הסביבה, נשמעו יריות רובים ומקלעים לעבר הבית המואר, צלפי האויב שישו על המטרה הבולטת, גילו באש החזקה שהמטירו את מיקום עצמותיהם. באותו לילה יצאה מחלקת פלמ"ח וטיהרה את הגבעות מחוליות הצלפים, כך סייעו נרות החנוכה של שייקה להחשת פריצת הדרך לירושלים.

(קונטרס "אורות המזרח")

פינת ההלכה

הלכות חג חנוכה [א]

א. מהי חנוכה? בתקופת בית המקדש השני גזרו היוונים גזרות שמד על ישראל וביטלו ממצוות התורה, ונכנסו לבית המקדש ופרצו בו פרצות וטמאוהו, ונלחמו בהם ישראל ואיבדו – והיה זה ביום כה בכסלו, ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור להדליק את המנורה בבית המקדש אלא פך אחד של שמן והיה בו כדי להדליק רק ליום אחד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים עד שכתשו שמן טהור חדש. ולכן תיקנו רבותינו שיהיו ימים אלו ימי שמחה והלל ונקראים חנוכה ומדליקים בהם נרות לפרסם הנס (משנ"ב סי' תרע ס"ק א). ונכון ללמוד את הלכות חנוכה בחנוכה (ש"ת שלמה חיים סי' רסא).

ב. ימים אלו אסורים בהספד ותענית (ש"ע ס"א), ואין מספידים אלא לחכם שנפטר בשעת הלוייתו (ש"ע ס"ג). ואזכרה [של "ד", "30", ושנה] עושים עם דברי תורה וחיזוק ללא הספד. ונכון שלא לבקר בבית הקברות ולא לשבעה ולא לשלושים ויבקרו אחרי חנוכה (חז"ע חנוכה ע"א) אבל לשנה אפשר אם בטוח שלא יבכה (ולקוי חנוכה ע"א כד), אבל לקברות צדיקים מותר (נב"ח ויזש ס"כב).

ג. כמה נרות צריך להדליק בחנוכה? מעיקר הדין די בנר אחד לכל בית משראלי, אבל נהגו להדר ולהוסיף בכל לילה נר נוסף. (ש"ע סי' תרע"א סעי' ב). וכן נוהגים להדליק שמש גבוה מעל כולם שאם יבוא להשתמש לאור הנרות ישתמש בשל השמש [שארין בנר השמש קדושה כלל] (ש"ע ס"ה ונא"ה"ל ס"ט). אסור להדליק סיגריה או נר חול [נר איתו מדליקים את נרות חנוכה נקרא חול] מנר חנוכה [מהשמש מותר] (חז"ע ע"א ק"ה) אבל נר מצוה כגון: נר שבת מותר (ס"ט).

ד. החייבים בהדלקה: בן מגיל 13 ובת מגיל 12 חייבים בהדלקת נרות חנוכה (עיין ש"ע סי' תרע"א ס"ג ונב"ח ס"ב). מ"מ נהגו שמדליקים חנוכיה אחת לכל בני הבית (ומנהג האשכנזים שכל אחד מבני הבית הזכרים מדליק) (ש"ע סי' תרע"א ס"ג). קטנים פטורים (סי' תרע"א ס"ג) אך טוב לחנך קטנים שהגיעו לגיל חינוך [גיל 6 ומעלה] להדליק את נרות ההידור [מנר השני והלאה], וקטנים שלא הגיעו לחינוך מותר להם להדליק רק את השמש (תורת מועדים סי' ב ס"כ).

ה. בחורי ישיבה וחיילים שנמצאים מחוץ לבתייהם והוריהם מדליקים בבתייהם פטורים מהדלקת נרות חנוכה, ואם בכל זאת רוצים להדליק אזי ידליקו בלי ברכה (תורת המועדים פ"ב סי' סח). [אך אם החיילים נמצאים במקום שאין רואים נרות חנוכה כלל הם רשאים להדליק בברכה (חז"ע ע"א ק"ו-קנח). אבל אם נמצאים בשדה פתוח בלא אוהלים מדליקים בלא ברכה].

כשמדליקים הדלקה מרכזית בבית"כ ויש עשרה, אף אלו שבצבא או בישיבה נוהגים להדליק בברכה [אחד מדליק ומברך].

ו. כשבעל הבית נאלץ להיעדר מביתו בזמן הדלקת נרות חנוכה עד לשעה מאוחרת בלילה [לאחר 9:00 בערב שאז אין כל כך עוברים ובים בערים, ובמושבים ב"כ יותר מוקדם] (פסקי תשובות סי' תרע"ב ס"ד) ראוי ונכון שימנה את אשתו שתהיה שלוחתו להדליק נרות חנוכה עם צאת הכוכבים וגם הוא יוצא ידי חובת הדלקת נרות חנוכה בהדלקה זו, ששלוחו של אדם כמותו (ש"ת יח"ד ח"ג סי' נא).

ז. משפחה שמתארחת וסמוכה על שולחן המארחים יוצאת ידי חובה בהדלקת בעל הבית (חז"ע ע"א קמ"ה-קמ"ו) מ"מ אם מתכוונים באותו היום לחזור לביתם ידליקו נר חנוכה כשיגיעו לביתם אפילו מאוחר בלילה [שהדלקת חנוכה הולכת אחר מקום שישן שם] (ס"ט קנ"ה-קנ"ו) כגון: שהתארחו בשבת וחוזרים במוצ"ש לביתם ידליקו בביתם (ס"ט).

ח. ההכנות להדלקה: כל השמנים כשרים להדלקת נר חנוכה (ש"ע סי' תרע"א ס"א) ומצוה מן המצוות להדליק בשמן זית (ס"ט בהגמ"א) היות והנס בביהמ"ק היה בשמן זית (משנ"ב ס"ק ז) (ואפשר גם ב- "שמן זית למאור" [אפילו כשהוא קרוש] אע"פ שאינו ראוי למאכל, והמהדר לקחת שמן זית שראוי למאכל תבוא עליו ברכה [ולקוי חנוכה ע"א] ע"א ש"ט ס"ט וע"א רפ"ה) ואם אין לו שמן [אפילו שמן רגיל] ידליק בנרות פרפין או שעווה (חז"ע ע"א ע"א-פ"א) [ופתיל צף כשר להדלקת נר חנוכה לכתחילה (ס"ט)].